

RSI-klachten

Stijfheid, tintelingen en pijn in de nek, schouders, armen, polsen en handen zijn klachten die onder de noemer RSI vallen. Eén op de vijf werkenden heeft zulke klachten en hun aantal neemt toe. RSI komt relatief veel voor bij werkenden in de bouwnijverheid en industrie en bij mensen met een elementair of lager beroep.

In 1999 meldde 21 procent van de werkende bevolking RSI-klachten. Vrouwen rapporteren vaker RSI-klachten dan mannen. Vooral jonge mensen hebben last van RSI. Een kwart van de 15- tot 24-jarigen meldde RSI-klachten in 1999. In de oudere leeftijdsgroepen kampt een op de vijf werkenden met RSI. In de oudste leeftijdsgroep (55-64 jaar) rapporteert nog maar een op de tien werkenden RSI-klachten.

Hoe langer de werkweek, hoe groter het aandeel mensen met RSI. In 1999 had 17 procent van degenen die 12 tot 19 uur per week werkten RSI-klachten. Dit percentage loopt op tot 22 bij de mensen die een werkweek van 35 uur of meer hebben. Vier

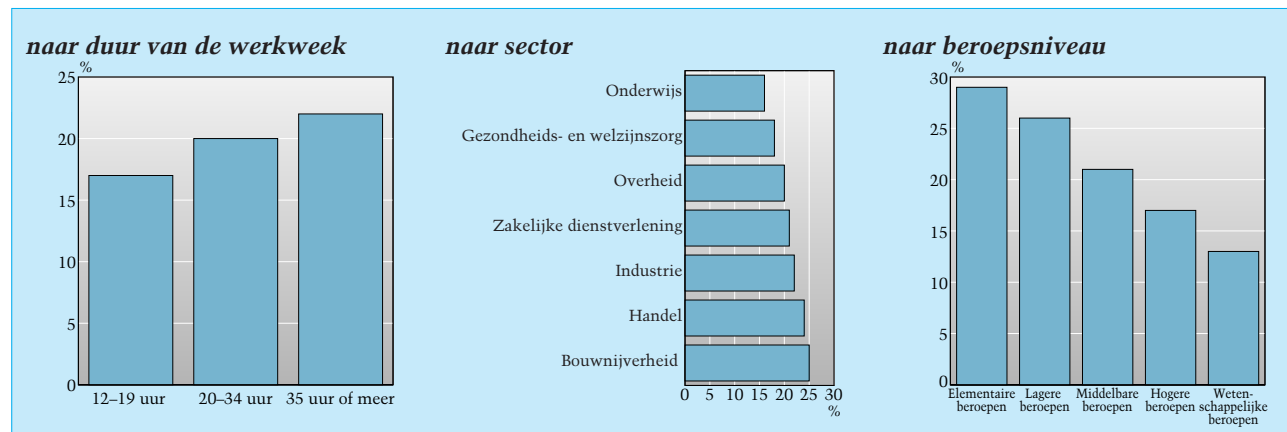
procent van de werkenden heeft in 1999 wel eens het werk verzuimd vanwege RSI-klachten.

Muisarm

RSI staat bekend als een muisarm, omdat het veel voorkomt bij mensen die intensief met een computermuis werken. Toch is de term muisarm onjuist.

Repetitive Strain Injuries of RSI is een verzamelnaam voor werkgebonden aandoeningen aan nek, schouders, armen, polsen en handen. Stijfheid, tintelingen, vermoeidheid en pijn van de nek, schouder en armregio zijn klachten die eveneens kunnen voorkomen.

RSI-klachten, 1999

RSI kan leiden tot ziekteverzuim en soms tot volledige arbeidsongeschiktheid. De klachten ontstaan onder meer door langdurig in eenzelfde houding werken zoals bij beeldschermwerk (muisarm) en veelvuldig herhaalde bewegingen zoals bij assemblagewerk en inpakarbeid.

Veel RSI in de bouwnijverheid

Studies hebben uitgewezen dat RSI vooral geconcentreerd is onder metselaars, timmerlieden, vleesverwerkers, inpakkers, textielarbeiders, machinebankwerkers en metaalbewerkers. De verhoudingsgewijs hoge percentages RSI in de bedrijfstakken bouwnijverheid en industrie ondersteunen deze bevindingen.

In de bedrijfstakken gezondheids- en welzijnszorg, overheid en onderwijs komt RSI minder voor. Ruim een kwart van de mensen met werk op een elementair of lager beroepsniveau heeft RSI-klachten. Hoe hoger het beroepsniveau, hoe minder mensen met RSI. Het laagst was in 1999 het percentage RSI in de wetenschappelijke beroepen (13 procent).

De RSI-klachten leiden vaak tot ziekteverzuim. Het hoogst is het ziekteverzuim in de bouwnijverheid en de industrie, te weten acht procent en vijf procent. Anders ligt de relatie tussen ziekteverzuim door RSI en het beroepsniveau. Heeft in 1999 in de elementaire beroepen een op de elf werkenden het werk vanwege RSI verzuimd, in de wetenschappelijke beroepen gaat het slechts om een op de honderd werkenden.

Risicofactoren

Als risicofactoren van RSI worden doorgaans verschillende vormen van lichamelijke werkbelasting genoemd, maar er zijn ook wel eens verbanden met vormen van werkstress geconstateerd. Uit een analyse waarbij de risicofactoren gezamenlijk aan RSI zijn gerelateerd blijkt dat personen die regelmatig dezelfde bewegingen maken, langdurig met het bovenlichaam in dezelfde houding werken, veel kracht zetten en regelmatig in een ongemakkelijke houding werken tweemaal zoveel kans hebben op RSI dan personen die dit niet doen. Verder hebben vrouwen een ander-

RSI-klachten

De gegevens zijn afkomstig van het *Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS) 1997-1999*. In dit onderzoek worden jaarlijks aan ongeveer vierduizend personen in de werkzame beroepsbevolking vragen gesteld over gezondheid en arbeidsomstandigheden. Aan de werkenden wordt onder meer gevraagd of ze in het afgelopen jaar werkgebonden pijnklachten in de rug, nek, schouders, handen en armen hebben gehad. Ook wordt gevraagd naar rugklachten. Door de personen met rugklachten af te zonderen van de personen met klachten in rug, nek, schouders, handen en armen wordt een schatter verkregen van het percentage personen met RSI-klachten.

Omdat de cijfers gebaseerd zijn op steekproefonderzoek hebben ze een onnauwkeurigheidsmarge. Duidelijke trends in het optreden van RSI-klachten worden pas zichtbaar als er gegevens over een langere periode beschikbaar zijn.

halfmaal grotere kans op RSI dan mannen. Ook lange werktijden vormen een risico. Personen die 35 uur of meer werken hebben een 1,25-maal zo grote kans op RSI dan personen die minder dan 35 uur per week werken. Beperkte zeggenschap over het werk, weinig ontplooiingsmogelijkheden, hoge werkdruk en een slechte werksfeer zijn niet gerelateerd aan RSI.

Binnen de bouwnijverheid zijn vooral het repeterende werk met armen of handen en het werken met trillende apparatuur gerelateerd aan RSI, in de industrie is alleen het repeterende werk een risicofactor. Het zijn de meest voorkomende vormen van werkbelasting in deze bedrijfstakken. In de bouwnijverheid werken verhoudingsgewijs veel mensen die regelmatig dezelfde bewegingen maken (57 procent) en gebruik maken van trillende apparaten (40 procent). Bij de industrie zijn de repeterende bewegingen de meest voorkomende vorm van werkbelasting (49 procent). ◀

Anita Botterweck

Ziekteverzuim door RSI, 1999

